

פרשת השבוע על פי ה"ש מושואל"

פרק עקב

ו). איזמר ג'אדס / נאטורגד א' 1937

עמ' 82

הטוב שבנפשו. ו"ש המדרש שמא לרעך נתתי לך את השבת, היינו שלא ניתן להכני את החלק הרע רק לטובך נתתי את השבת לדורם את החלק הטוב. וזה שמייתי ראי' את מקדש את השבת במאכל ומשתה ומהנה את נפשך ואני נותן לך שכר, כי אם היהת כוונת השבת להכני את החלק הרע שבנפשו הי' יותר טוב לישב בתענית וכדומה, ועל כרחך שהוא לו רום את החלק הטוב. כמו כן שבשבת כל דינין מתעברין מינה כמו כן חלקו הרע שבאים אם הוא מקיים עוגן שבת כראוי חלקו הרע שבו בורחין ממנו:

זה שמיים המדרש הנסי נוטן לך שכר מני שנאמר וקראת לשבת עוגן וגוי מה כתיב אחורי או יtan לך משאלות לך. אף דשכਰ מצוחה בהאי עלמא ליכא, ייל העטם בפסיטות כי שכר מצוחה בא מקום גבוה מאד מקומות שורש המצוחה, והמצוחה הן רמ"ח אברים דמלכא, וע"כ בהאי עלמא שללא קליפות ורוחות רעות לא יתכן להימצא בו שכר מצוחה כדי שלא יהנו גם הם ויינקו ממנה אבל בשבת של דינין מתעברין מינה נגילה, שוב אפשר להנתן השכר גם בהאי עלמא ואתין דברי חמדרש כפשתן שرك בשבת נתן להם שכר בעזה"ז אבל בשאר המצוחות הוא רק בעקבות והבן:

עמ' 52

והנה כבר אמרנו דכמו דבשבת שבכל כל דינין מתעברין מינה וכל חחות הסט"א ערךין לנוקבא דתהומא רביה, כי' באדם הפרטិ כל חחות הרעים מסווקים ממנה ולא נשאר בו רק רוחם מעט מימי החול ובוחננת הרע שמשך בעצמו עליו ע"י העברות ועל כל פנים אין החוב מדינא לביך בשבת מהה ברכות:

ולפי דרכינו יובן מאמרם ז"ל (ברכות ל"ג) אמר יראת שמים מילתא זוטרתא היא ותרצeo אין לגבי משה כו', ועודין אינו מבן הלא לישראל אמר משה ואת ואצלם רברבתא היא. אך להניל' יובן כי מאחר שכ' המונע מן היראה הוא אוטם הלב וכיסויו, ומרע"ה ששבכינה מדברת מותך גרון, כשהוא אמר לישראל ומלהם את ערלה לבבכם ה' נעשה כו, כמו שנאמר (תהלים ל"ג) בדבר ד' שמים נעשה. והוא הפירוש לגבי משה מילתא זוטרתא:

מילתא זוטרתא:

ובענין זה יש לפירוש עקב תשמעון את המשפטים, היינו לשפט את רוחו אם הוא הוליך בדרך התורה, וכמה יש לו נתני' לצד הטוב, ומחתמת שהאדם משתמש בכל אבריו, ולא נמצא בו מתחם מכף רגל ועד ראש, מילא נשבר לבו בקרבו ומתהר על نفسه, ומה בא האדם לידי תשובה בהכרה. וזה שאמרו בש"ס הדן את יצרו שכופהו לשוב בתשובה, ואו שורה בו אור נפש האלקין, כענין:

ו). אני את דכא, ועל הנפש שורה רוח ועל הרות שורה נשמה, והכל הוא מחמת ההכנה ושרון רוחו שמתמרמר על נפשו וגופו:

והנה כתיב (משל' ב') נר ה' נשמת אדם, וזה הוא בענין הרביב קני המנורה נשמה רוח ונשמה מוכרים זה בזה. אך לזה אין הזמן ביום השבת רק מערב שבת צריכין לעשות הכנה זו, כאמור ז"ל (שבת ל"ה):

שובתין מותך מריעין, ולאחר שנתקדש הימים צריך להיות כולל עוגן ושםחה, היפוך שברון הרוח שהי' לו קודם השבת. ו"ש המדרש מוקשה מבוון:

במד"ר (פ"ג) הלכה אדם מישראל שיש לו מנורה שעשו פרקים פרקים מהו לטלטליה בשבת, כך שננו חכמים המרכיב קני מנורה בשבת חיב התאת, ומשום מה מהיב, אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן המרכיב את המנורה בשבתadam שבונה בשבת, וממי שהוא בונה בשבת חיב כו', ואת סבור שמא לרעתך נתתי לך את השבת לא נתתי לך אל לטובתך, כי' ר' חייא בר' אבא את מקדש את השבת במאכל ובמשתה ובכוסות נקי' ומהנה את נפשך ואני נותן לך שכר, מנין, וקראת לשבת עוגן וגוי מה כתיב אחריו או תעתנג על ה' ויתן לך משאלות לך, אמרו לו ישראל ואיתמי את נתן לנו שכר המצוות שאנו עושים, אמר להם הקב"ה מצוות שאתם עושים מפירחותיהם אתם אוכלים עכשו, אבל שכרם בעקב אני נותן לכם, מנין, מה מה שקרינו בעניין והי' עקב תשמעון, ע"כ. והוא יכול לשוב בתשובה:

ו). ונראה דהנה יש להתבונן למה פרט כאן משפטיים דוקא, הא ב תורה יש עדות ומצוות חקדים ומשפטים, ולמה השכר רק בשביל שמירת המשפטים. אך יש לפרש עפ"י אמר הש"ס מגילה (ט"ז) ביום ההוא יהי' ה' צבאות לעטרת צבי וגוי ולרוח משפט זה ההן את יצרו, פירש רשי' ז"ל לרוח משפט השופטים את רוחם יהי' לעטרה, דין את יצרו כופחו לשוב בתשובה:

ג. י' א' ב' א' י' - כ' י' י' ?

עמ' 61

עולם וכו' אעפ"כ היהתי בוכה ק"ו לפני מ"ה הקב"ה וכו'. אך על זה אמרו ז"ל (שם ס"א), יצחה' דומה לובוב ויושב בין שני מפתחי הלב וכו' והוא אוטם ומכסה את הלב שלא תיכנס בו הארץ השכל, וזה שנאמר (דברים י' ט"ז) ומלהם את ערלה לבבכם ופירש"י אוטם לבבכם וכיסויו, ואו בודאי וערפכם לא תקשו עוד. והנה אמרו ז"ל (בבא בתרא ט"ז) הוא שטן הוא יצחה' ר' הוא מה"מ,

ו). והוא ס"מ וכות דיל"י שמספר האותיות הבלתי טבותשו שהן ס"מ מספרן מאה והאותיות הטבותו הן אל' ולעתיד ישחת הקב"ה את יצחה', היינו שיפריד בין אותיות ס"מ בין אותיות אל', והאותיות הבלתי טבות לא יקבלו עוד השפעה מן האותיות הטבותו וישארו בלבד היו והאותיות אל' ייכלו בקדושה. והנה אותיות ס"מ מספרן מאה והם מאה הכתובות החשובות בין מפתחי הלב. והו שתיקנו מאה ברכות בכל יום, כי ע"י מאה הברכות מתדקח האדם בקדושה ומלך ממנו את מאה הכתובות הג'ל, וע"ז יוכל לבוא ליראת שמים נגילה. וזה שבמצוחות היראה שנאמרה כאן גרמו מאה ברכות כאמור ז"ל (מנחות מג' ובתוס') אל תקרי מה אלא מאה:

ועתה ישראל מה ה' אלקי שואל מעמד כי אם ליראה וגוי, וברשי' ומכל מה שחתאתם לפניינו איינו שואל מכמ' כי אם ליראה. ויש להבין הלא הכתוב פורת והחול ללבת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבד את ה' אלקי בכל לבך ובכל نفسך לשומר את מצוות ה' ואת חקתו אשר אנכי מצוך היום, ואם כן הרי לא הגיה הכתוב כלום וזה כל כל התורה יכולה לעוזי ילקוט (תהלים כ"ז) בפסק:

ו). ואת שאלתי מאת ה': ונראה כי באשר מدت טבעו יתברך להיטיב לכל הנבראים, א"כ גם זה הוא נותן לבם ללבת בכל דרכיו וגוי, רק באשר הכל בידי שמים חז' מיראת שמים וא"א שהש"ית יכנס בלבם מורה, ושוב מאחר שאין בהם יראה اي אפשר להם לקבל מתנת הש"ית ללבת בכל דרכיו וגוי, כי היראה זהה השער לה' וגוי, ואמרו חז' (שבת ל"א) חבל על דלית לי' דורתא ותרעה לדורתא עביה, וע"כ שפיר אמר הכתוב שאיינו שואל מעמד כי אם ליראה, ומילא יהי' ללבת בכל דרכיו וגוי, ובאמת שבلتני מובן מודיע לא נמצאת יראת שמים בכל אדם המאמין במציאות הש"ית, כמו אמר ריב"ז (ברכות כ"ח) אילו לפני מלך ב' ה' ה' מיליכין אותו שם כועס עלי אין בעס' בעס' עולם ואם ממיתני אין מיתתו מיתת

ב. גראן גידור - עלה זו

ח' א' י

והנה בשבת כתיב ויכללו השם והארץ וכל צבאים, וכבר אמרנו שהאדם הוא עולם קטן, ודוגמת השם והארץ בעולם הגדול הם המוח והלב שהם השכל והמדות בעולם הקטן. והנה כתיב ויכללו ופירשנו מלהון התכליות שבשבת נעשו כלולים זה בזה, וכמו שההשימים והארץ נעשו כלולים כן פועלו נמי על האדם, שענין שמיים וארץ שבו הם השכל והמדות נעשו כלולים, והנה זה עצמו הוא בחינת דעת,

^ט ווש שבת (שםות ל"א) לדעת כי אני ה' מקדישכם, ובאמת שהאיש השם אלabo ה' מוצא את עצמו נרגש ונתפעל בשבת יותר, ואפלו ע"ה אימת שבת עליון, וא"כ מה יוסיף עוד לבקש ולהתפלל על דעת שחריר האדם נתן זהה מבצעי תפילהו והיא בכל שבת

דקבייעא וקיימא:

ויש לומר עוד שהיא תפילה וברכת שבת, ואין חסר לו לאדם דעת אלא רצון שיקח את הדעת ויתאמץ בה, האlama זה דומה ^ט למוננות הגשמיים המוכנים לפני על השלחן לאכול, ואם איינו פושט ידו ליטול את המאכל אין לו כלום, כמו שלאליש כותה שהמוננות מוכנים לפניו ואיינו פושט את ידו לא שיד לומר שיבקש ליתן לו מוננות, כן הוא דבר הדעת:

ח' א' י

^ט החיות שבמאכל, ומים אף שהם יסוד חשוב יותר מ"מ אין בהם חיות וחלקה הון כמ"ש בפי הר"ח שבת (ע"ח). לכל שתיתם המים היא לרופאה לכבות החום הטבעי, אבל מהות המים בעצם חשובים, מן יסוד העperf, וע"כ אין האוכלין מקבלים תומאה עד שיבואו עליהם מים. ומה"ט נמי כל הנשים שעשה ידים פ"ד מ"ז). הקב"ה לישראל היו על המים, שהמים באשר

^ט הם דקי החומר ביותרם עלולים לניטים ביוותר,

שענין הנס הוא לעולם היפוך הגשמיות:

ולפי האמור יובן סמיכות העניין דרבנן באו לגלות על הא דמברכין על המים שascal נהי' בדרכו או בורא נפשות לרבות שלאו משום גריינועתא דמים לדדרבה יסוד המים חשוב יותר ועלול לניטים, אלא הטעם כנ"ל מושם מיסוד העperf, מושם דנעוץ סופן בתיחילתן כדיוד לבניינים, וע"כ לת"ק מברכין על המים ^ט שהכל נ"ב שעכ"פ הוא בכלל הבריאה בדברי יתר"ש, ור"ט הוסיף בנ"ר וחסידונם, הינו שאין בהם תוספת חיות ליתן לשוטה אלא לסלק החסידון בדברי הר"ח הנ"ל שהם רק לרופאה:

כ"ק אבי אדרמור זכללה"ה הקשה בשם כ"ק

רבו אדרמור הררים זכללה"ה מגור, למה אין מתפלליין בשבת ברכבת אתה חונן לאדם דעת שהוא עניין רוחני, ותירצ'ו לפי דרכם זכללה"ה. ואני בעניין נראת לי, דהנה עצמה עניין דעת שעניינה נמנית למדעה בפני עצמה אלא שענינה הוא קישור השכל והמדות, הינו שהמדות יתפעלו ויתרגשו מלהמת הארץ השכל, כי יש אדם שישכיל ויבין שכך ראוי וכך צריך לעשות, אבל לו איננו מתפעל מזה, אלא כמו חזה בכוכבים שרואה מרוחק מה שישראל למדינה פלונית הרחוקה ממנה מאד והאין לו דבר עמה, ודעת היא התקשרות השכל והמדות, הינו שהמדות יתפעלו ויתרגשו ויקבלו עלייהם את הארץ השכל. וזה אתה חונן לאדם דעת שיצדק כה לשון חניתה, כי השכל שבאדם הוא עצם האדם, ובעלדו הוא כבמה ממש, ואני מדבר, וכל לשון חניתה היא תוספת על הסדר, אבל מה שהוא סדר צורת האדם מין מדבר אינה נופלת בו לשון חניתה שהיא לשון מתנת חנוך, כברשי"י (ריש פ' ואותה), וע"כ בדעת שהיא עניין קישור השכל והמדות שאף בעלדו הוא מין מדבר, שוב נופלת בו לשון חניתה מתנת חנוך, וזה מבואר:

^ט במד"ר (פ"ג סי' ח') הלכה אדם מישראל ששווה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהי' בדברו, ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסידונם, רבנן אמרי בוא וראה כל הנשים שעשה הקב"ה לישראל לא שעאן אלא על המים כיצד עד שהם במצרים עשה להם נסים ביאור וכו' אמר להם משה וכו' ואף בשעה שתעבירו את הירדן לירש את הארץ. עתיד הוא לעשות לכם נסים במני הירדן. ^ט ויש להבין מה שיוכן ברכבת המים לניטים שעל המים, והלשון רבנן אמרי ממש דקאיadelיל מניין:

ונראה דהנה ידוע דארבעת היסודות אש רוח מים ועפר ונבראו מקייפים זה על זה, אלא שבamarיך קיוו המים נתגלה יסוד העperf שהי' מכוסה, וכל יסוד שמקיף את חבירו הוא יותר דק משל למיטה ממנו עד שיסוד העperf הוא יסוד העperf והגס מכלום, והמים יותר דקים מעperf ונוטים בכך מה לרוחני, וכן הרוח דק ונוטה יותר לרוחני מהמים, והאש יותר דק ונוטה לרוחני מההר:

^ט והנה בש"ס ברכות (ל"ה) וברשי"י דכל פרי שחשוב יותר תקנו לו ברכה מיוחדת והם בפרי הארץ פת ובפרי הארץ יין. ויש להבין למה לא תקנו למים שהם חשובים יותר כנ"ל ברכחה מיוחדת. אך הדבר מובן, שענין הברכה הוא לעורר החיים שבו ומצוות פי ה' שבמאכל, וע"כ תקנו הברכות לפי ערך